

Szerkesztési iroda:

Vépiac, Csulak-féle ház,
ková a lap szellemi részét
illető közlemények
küldendők.

Kiadó hivatal:

Pollák Mór könyvnyomdája,
ho. a hirdetések és
előfizetési pénzek
bérmentesen intézendők.

NEMERE.

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági lap.

A háromszéki „Házilipar-egylet” és a „sepsi-szentgyörgyi önkényes tűzoltó-egylet” hivatalos közlönye.

Megjelenik ezen lap heten-
ként kétszer:
csütörtökön és vasár ap

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve
Egész évre . . . 6 ft — kr.
Fél évre . . . 3 ft — kr.
Negyedévre . . . 1 ft 50 kr.
Hirdetmény díja:
3 hasábos petü-szerű, vagy
annak helyébe 6 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyiltér sor 15 kr.

Si vis bellum, para pacem.

(-) Ma már csakugyan így áll a dolog, nem pedig megfordítva. Az angol parlament elé hitelt érdemlően alakban előterjesztettek az orosz békefeltételek. Egyenlők a kihívással. Egy jól tervezett területnagyságítás Oroszország a hódítás és diadal mámorában megfellebbezett a párisi szerződésről, hatalmakhöz való visnyokról, szövetségről; megfellebbezett mindenről, a mit valaha ígért s a mivel magát a hatalmakkal szemben kötelezte.

Ez a békekötés sokkal rosszabb, monarchiánkra nézve is, mint a háború. Egy ily békekötés egyenesen küszöbéhez vezet a háborúnak.

Oroszország részéről semmiesetre nem tételezhetjük fel, hogy posícióját feladná. Egy rák nézve is előnyös béke épen annyira volna, mint meghátrálni a diadalmas Oroszországnak, visszavonulni azon hódító hatalmasságnak, mely a Balkánon át egyetlen csapással megsemmisítheti Törökországot. Ezt pedig az orosz nem fogja tenni soha.

Mi más marad tehát hátra, mint újra háború.

A háború pedig most már csak épen ezen békefeltételek alapján indul meg. A „casus belli” a béke lesz. Monarchiánk részéről a fegyveres beavatkozás nem késik sokáig. Az orosz békefeltételek provokálják ezt.

Az orosz követeléseknek érdekes csoportozatát állítja össze egyik nagyobb lapunk. Igen szép tableau érdemes a foldabroszon után kísérni.

„Közepült áll — ugymond — egy új vazallus állam Bolgárország név alatt; terjedelmé: a Dunától a Marica völgyig; a szerb határtól a Fekete tengerig; az európai török birodalom egyharmad része ez; magába zárja a Duna és a Balkán védelmi vonalát a dunai várnegyzetet: egy szóval mindent a mi Konstantinápolyban az éjszaki és nyugati szárazföld felül általmá szolgálat. Ez új vazallus államnak az orosz cár szemel ki fejedelmet és szab alkotmányt, melynek életbeléptetését orosz adminisztráció intézi, orosz fegyverek oltalma alatt, mindaddig míg a török állampénztár egy leróhatatlan hadisarcot le nem ró, vagy esetleg a míg ő felsége a cár úgy találja, hogy még nem szürkodik rend a bolgár földön. Ime az orosz béketerv központja. E körül csoportosulnak a mesteri conceptio kiegészítő részei. — *Északról* egy független Oláhország simul az ismét oroszra leendő Bessarabiához, melyért azonban „legendő területnagyság” nyer alkalmasint a Dobrudzsában s eshetőleg Widdin tájékán. *Nyugot* felül egy kikerékített független Szerbia támaszkodik odaadó omlatagsággal Bolgárországra, míg balját a keresztény kormányzó alatt autonómizált csipetnyi Hercegovina felett, s a szintén azon módon szervezett Bosznia alatt — a független Montenegrónak nyújtja, mely a statusquo post bellum alapján Hercegovina és Albánia testéből evett meg egy darabot és tengervízre iszik rá Antivárinál. *Keletre* a fekete tenger hullámai hömpölyögnek, a „felszabadított” Bosporus felé, melyben nem horgonyoznak többé hatalmas török hajóhadak, mivel hogy ezeket hadisarc fejében elszedte a szabadító orosz *Délke* végre egy keskeny földnyelven Konstantinápoly melá az ama kicsipkézett turózsacsok felett, mely európai birtokból sub titulo Rumélia arra való nézve meghagyott, hogy legyen hol melegen tartani a keleti kérdést.”

Oroszország részéről ez a béke alap. Hogy mit akar még erre az „alapra” építeni: azt

csak a boldog isten bírja. Céljainak központja mindenesetre egy dellszlv birodalom megalkitása, vagy más szóval „Orosz birodalom délen”. Ezt célozza minden lépésével, ezért küzdött az igazsággal szemben a jogtalanság és barbarismus fegyvereivel. Orosz birodalmat alakítani Törökország minden rendű lakosai felett; vazallus állammá tenni a déli tartományokat: ezek képezik Oroszország szép álmait, fellengző ábrándjait.

Csak hogy ezek a szp ábrándok aligha valósulnak. Monarchiánk életfeltételeit érintik a kérdéses orosz követelések. S mind addig, míg jogaink fegyverrel vivhatók ki, nem fogjuk Oroszország ábrándjait saját nemzeti létünkkel gédelgetni. Ez a háború sokkal tiszteségebb lesz ránk nézve is a békénél.

Rég tisztában voltunk a felől, hogy Andrassy gróf monarchiánk actiojának feltételül a békét tűzte ki. Ez vezette öt politikájában mindaddig. Most már csak az a kérdés áll elő: vajjon a monarchiánk érdekei megvédelmezése szempontjából szükséges-e vált háború kedvezőbb viszonyok közt lesz-e megindítható, mint volt a keleti bonyodalmak kezdetén? Itt csupán a szövetségesek kérdése fog határozni.

Nem valószínű, hogy Oroszország szövetségesek nélkül maradjon; de a mi érdekeink is azonosak hatalmas államok érdekeivel s így számításunkban mi sem fogunk eszálodni.

A „lenni vagy nem lenni” kérdése áll előttünk. S most még csak a küszöbön vagyunk azon véres drámának, mely Európa színterén lefolyni készül.

* Andrassy gróf netaláni összeütközések ki-kerülése végett előre notifikálta Szentpétervárott, hogy Ausztria-Magyarország sem Bulgária hosszabb okkupációját, sem Szerbia nagybőbódását, sem a román cserelüzletet meg nem engedheti.

* Az angol alsóház ülésében Northcote úgy nyilatkozott, hogy ő semmit sem tud Oroszország, Ausztria-Magyarország és Németország szétdarabolását célzó véd és dacsszövetség igaz volta felől legalább is az egyik hatalom részéről igen erős alapja van kételkedni; a legközelebbi hetek, vagy hónapok valószínűleg meg fogják mutatni, hogy a hatalmak egy uton járnak-e vagy nem?

* Az osztrák miniszterválsághoz. A legújabb hírek szerint Bécsben bizonyosnak tartják az Auersperg-kormány reaktivitását. Taaffe gróf ő felsége távirati meghívása folytán 30-án Bécsbe utazott. Kellersperg báró, az ismeretes centralista, ki szintén hivatalos volt ő felségéhez, a kihallgatások a kiegyezés jelen alapja ellen nyilatkozott s kiemelte, hogy a válságot nem az osztrákok magatartása a kávé és petroleumvárm körül, hanem az idézte elő, hogy a magyarok a 80 millió s a restitució kérdésében engedni nem akarnak. Erre ő felsége figyelmeztette Kellersperget, hogy a magyarok épen e kérdésekben készültek engedni, mire Kellersperg így felelt: „Ebből, Ausztriának ugyszólván semmi előnye sincs, platonikus előnyökkel pedig nem szakad magunkat lefozethatunk.” Kellersperg azon meggyőződéssel távozott, hogy ő felsége biztosan számít a két fél közötti kompromissumra s hogy kész oly kabinetet alakítani, mely a parlament többségével rendelkezik.

* Londonban az izgatottság egyre nő. Erről a következőket távirják: A Dardanellák bejárásánál elhelyezett angol flottának parancsa van, hogy minden pillanatban készen álljon a behajózásra. A bizalmatlanság a fegyverszűnet halogatása miatt növekszik. Komolyan aggódnak, hogy az oroszok Konstantinápolyt illetőleg valami csinyt tognak elkövetni. — A kabinet már a 30. i. képviselőházi ülés előtt tudomást nyert a bécsi kabinetnek a békefeltételekre vonatkozó nézeteiről. Derby lord főképen nem a flotta visszahívása miatt vette vissza lemondását, hanem azért, mivel most már ő is szükségesnek tartja a hitelt. A hitel-vista elnapolásával az angol rendszabályok egyáltalában nem szenvednek fennakadást.

A H Á B O R U.

Konstantinápolyból, honnan majdnem egy héttel ez előtt már azt híresztelték, hogy a béke-előzmények s a fegyverszűnet aláíratk, ma szárazon jelentik, hogy a békétárgyalásokról a kormány tulajdonképen nem tud semmi bizonyosat, de igenis tudja azt, hogy az oroszok már eljutottak Csorlu környékére, a konstantinápolyi védművek közelébe. E hét végén az egész orosz derék had megindulhat Drinápolyból Konstantinápoly alá.

Ez eléggé megmagyarázza a huzavonát, melyet Oroszország békealkudozások terén végbeszív. Ha a porta már most kész, ávagy igazabban kénytelen ugyszólván mindent aláírni, még fokozottabb mérvben áll ez majd akkor, ha az oroszok közvetlenül Konstantinápoly kapuinál állanak s a portával megegyeznek nemcsak a kizárólag török, hanem az európai érdekek fölött is és teremtenek oly helyzetet, melyben az illető hatalmak, ha egyáltalában még gondolnak érdekeik védelmére — Oroszország és Törökország ellen lesznek kényszerítve fegyvert fogni, mert Törökország ezennel nem Európa egyik bástyája, hanem Oroszországnak kegyelemből tengődő kliense lesz.

Konstantinápolyból távirják, hogy Szulejman pasa csapatai e hét végeig mind át lesznek már szállítva részint Gallipoliba, részint Konstantinápolyba, hol Muktár pasa parancsai alá helyeztetnek. A Gallipoli felé nyomuló oroszok Ipsala mellett állapodtak meg. Riáat pasa, a kosovói kerület kormányzója parancsot kapott, hogy a már egybehívott népfölkelést bocssássa haza.

Szorbia békefeltétel-lel. Egy nándorfehérvári sürgöny szerint a következőket szándékozik Milán fejedelem a török kormánytól követelni: Egész Ó-Szerbia átengedését, kivéve a Bosznia felé eső részt. Hadi kárpótásul 150,000 török forintnyi összeget. Külön bizottság kiküldését, mely itéljen Románia és Szerbia igényei fölött a widdini kormányosság területére nézve, mert Szerbiának kumulatlanul szükséges, hogy Widdinnél a Dunát bírja. —

Ausztria-Magyarország akciója.

A legelőkelőbb sürgönyváltás van folyamatban Bécs és Szentpétervár között. Andrassy gróf már előre jelezte a szentpétervári osztrák-magyar követnek, hogy már e napokban jegyzéket intéz a szentpétervári kabinethez, melyben óvást emel több, általán vasárnap jelzett föltétel ellen. Szentpétervári sürgönyök szerint az izgatottság ott ropant nagy, mert Ausztria-Magyarország komolyabb fellépését senki sem várta, most annál meglepőbb.

A jegyzék már el is készült s a külügyi hivatal csak azt várja, hogy a porta értesítse az alá irt előzetes békéről, hogy a jegyzéket azonnal Szentpétervárra küldje. A jegyzék hangja udvarias ugyan, de oly lakonikus rövidséggel van szerkesztve, hogy minden udvarlássággal mellett is Szt-pétervárott nagy gorombaságnak fog tartatni.

Bécsben már alig hiszik, hogy Muszkaország hajtson valamit Ausztria szavára, sőt Ausztria is hirtelen „megváltozott” (mint muszka körökben mondják) politikája csak ingerli a muszka kormányt s talán az osztrák jegyzék egyszerű elvetésére fogja bírni.

Sokan félnek és sokan remélik ezt, t. i. hogy a muszka kormány egyszerűen meg fogja vetni az osztrák jegyzéket. Természetes, hogy a béke vagy muszkapárti fél ez esetlő a háborupárti reményli, mert e körülmény véglegesen eldöntené a békét.

Az angol kormány nyilatkozata.

A 29. i. táviratok meghozták Northcote angol kincstári kancellárnak 28-án a parlament előtt tett nyilatkozatából azt a részt, mely az orosz békefeltételeket ismerteti. Az angol miniszter nyilatkozatának több pontja között, melyek még nagyobb fontosságúak s az angol kabinet elhatározásairól kétségtelenül tanuskodnak — így szolt:

„Akármilyen legyenek is a békefeltételek, európai kongressusra szükség lesz, hogy abban ama feltételek megvizsgáltságának és megfontoltságának. Angolország — téve hozzá ünnepélyes hangon — soha sem fog egy a Dardanellákra vonatkozó külön szerződést eltűnni.”

Kijelentette továbbá Northcote, hogy az angol kormány értesítéseket kapott Ausztria-Magyarországtól, melyek jogot adnak annak hivesére,

hogy Ausztria-Magyarország Anglia nézeteit osztja. Végül kijelentette Northcote, hogy Anglia tudtalanul Oroszországnak, hogy Konstantinápolynak az oroszok részéről habár csak időlegesen történendő megszállása is veszélyes az angol érdekekre nézve. Ha Oroszország ilyen okkupációt mégis megkísértené, Anglia kénytelen volna fellépni ellene, s gondoskodni érdekei megővására. S hogy erre is el legyen készülve: azért appellál a kormány a parlamentre. Northcote következőleg végzé szavait: „Tagadom, hogy Anglia győzelem ország, vagy hogy győzelem volna hadviselésre. Ha szükség lesz rá, Anglia egész hatalmával állunk sorompóba érdekeink megvédésére s ugyan azért a külön hitel melyet kérünk, bizalmi szavazat jellegével bír nekünk nézve.”

Nézetek a rendezett tanácsú városok közigazgatásáról, tekintettel a megye három városára az 1871 évi XVIII. és 1876 ik évi XX. törvényeikben nyert jogok és köteleességek alapján

Tisztelt szerkesztő ur!

Újból felveszem a tollat és írok a rendezett tanácsú városok árva- és gyámhatósági szervezeteiről.

Hallottam, hogy e megye főispánja jó előre figyelmeztette a városokat, hogy árvászékeiket az 1877-ik évi XXX. törvényeik szerint siessenek berendezni. Beszéli a hír, hogy ezen atyai gondoskodás nem kellőleg méltányoltatott a mennyiben a városok ezen ügyben nem épen kielégítő feleletet adtak. Különösen a törvény 180-ik §-a az az szavai, hogy egy ülnöknek, jogvégeztenek kell lennie, ferde magyarázatokra ad okot.

Tény az, hogy hosszas, az árvászéknél tett kitűnő és elismerést nyert szolgálat egyenlőnek tekinthető a jogvégezteséggel. Hanem van egy nagy bökkenő ezen dologban: Ki az, a ki ezen kitűnő és elismerést nyert szolgálatot bizonyíthatná? Mert nyíltan szolva, az árva és gyámhatósági ügy városainknál kissé elhanyagolt ügy volt. Senki azt ellen nem örizte, oly elfeledetett igazi árva valami volt az.

Városainknak külön árva és gyámhatósága volt, bár nem a polgármester elnöklötte, míg önálló municipiumok voltak. Mit tett-vett az árvászékek: senki sem ügyelt fel rá. Utóbbi időkben a polgármesterek elnöklötte alatt még akartak ugyan valamit tenni, de majdnem rövid is volt az idő, hogy a polgármesterek 16 évi elhanyagoltságába bele is tekinthettek volna. És így az új törvény azt más alapra, tág hatáskörbe helyezve, még némely helyen még rendezetlen állapotban is találta.

A városok árvászékeire nagy munka vár. Epen ezért tehát munkás és képzett egyének kellene, hogy azt kezükbe vegyék. Magam is kis gyermek koromban árvaságra jutottam és így igen jól ismerem, mi az árvászéki nélküli állapot. Csálódnom van és így érdeklődöm az iránt, miként alakítják újból városaink árvászékeiket: elsomorodtam, mert gyermekemre sem vizsgálatbóbbak a kitalások. Csak rosszabbak ne legyenek, mint az én árvászéki nélküli állapotom volt.

Városaink árvászéke állani fog a polgármestertől, mint elnöktől, a főjegyzőtől mint ülnöktől és egy ülnöktől, ki valamely címen képesítettnek

nyilvánítottak. Egy város polgármestere annyi minden elfoglaltatás mellett, melyet jövedvél és kedvetlenül teljesítenie kell, ki lévén téve alispán, adófelügyelő, hadkiegészítő parancsnokság, megyei, városi közgyűlés, követválasztási, szépiészeti, egészségügyi bizottságok által folytonos zaklatásnak: annyira igénybe van véve, hogy veletek, szegény árva, keveset hajlíthatik. A főjegyző pedig a a fentebbieknek kívánságára boldog, ha késő esteleken nem kell dolgoznia. Marad tehát egy ülnök. Jó, ha ez is nem egyszersmind városi tanácsos is, ha a tanácsüléseken nem kell a gazdasági ügyeket előadni. De feltéve, hogy ezen ülnök 400 frt fizetéssel, egyik városban 240 frttal minden idejét is reá fordítja és képes is a töle törvény szerint várt teendőket szakszerűen elvégezni: kérdés meddig mehet ez így?

Azt hiszik a városok, hogy az egyetemeken oly hosszas idő után ép eszű és munkaképes, jellemes ember 400 frttal, vagy épen 240 frttal vállalkozni fog annyit és oly munka teljesítésére, mennyit egy kir. járásbíró nem teljesít. Nem mondom, ideiglenesen akad talán egy fiatal ember, a kinek azonban semmi gyakorlati képzettsége sincs, vagy egy tisztelőre méltó öreg ur is vállalkozhatik, kinél már megszokásból vált városát szolgálni; de ez a munka terhét elbírni nem fogja.

Most az ideje még: lapozgassák a város befolyásos polgárai az 1877. évi XXX. törv. cikket. Minő munka vár abban az árvászéki ülnökre! Egy városban, hol iparosok és kereskedők vannak, sokkal nehezebb örökösödési kérdések fordulnak elő, illetőleg sokkal bonyolultabb hagyatéki tárgyalások teljes ismeretével kell bírnia az ülnöknek a váltó és kereskedelmi törvényekben, mert ezek nélkül sokszor veszélyeztetett egy egész hagyatékot is. Pedig a törvény 244. §-a szerinti tárgyalásra kiküldendő tag ki lehet más, mint az az egy ülnök, ki a város árvászéknél alkalmaz.

Vajha felszólalásom ne lenne kiáltó szó a pusztában! Ertenék meg a családapák, hogy itt családok biztos jövőjéről van szó. Rendezzék be árva- és gyámhatóságukat úgy, hogy annak legalább egy ülnöke bírjon oly dotációval, melyért teljesen képzett egyén vállalkozhat. Azután a választók tegyenek félre minden rá befolyást, csak árva és gondnokoltóság alatt lévő polgártársaik sorsa lebegjen szemek előtt és bizalmukkal tiszteljék azt meg.

Pár évig, igaz, terhes kiadások háromolnak ez által a városi pénztárra, de idővel, ha a törvény 293. §-a szerint az árva évi jövedelméből levont 10 „ból a tartalék-alap felszaporodik: akkor ezen terhek megkönyebbülnek.

Legközelebb valamit az árva vagyona kezeléséről szándékozom írni a t. szerkesztő ur engedelmével.*

—N.

A székely muzeum

Nagyon sokan lehetnek, a kik hallottak a „Székely muzeum”ról, de igen kevesen vannak, kik ismerik azt. Szép számú adattal rendelkezhetek, alkalmat veszek magamnak a közönség előtt némi leplezéseket tenni, s az után az azt illető egyéni véleményemnek is tért engedendek — soraim között.

*) Szívesen vesszük

Szerk.

letti korbácsbütykbe szurta ki, azután a lovakat megismogatta, hajukát meghuzogatta, rajtuk hagyván a hámoikat.

Ez alatt András urfi is rendbe szedte magát. Míg ezek történtek volna, Örkövi bátyánk szobájába sietett, tudtul adván a ház népének, hogy vendég érkezt és jól kell fogadni.

Tyűh! volt öröm Judeában!

Az öreg ur gyorsan felkapta kabátját, mely valaha kék lehetett, de azóta megzöldült, megsárgult: node mindegy, ha kopott is, csak hogy leánykérőben vannak. Hát a feleség mindjárt felrántotta otthonkáját, de nem vette észre, hogy japónikájának hátán egy nagy lyuk volt. Sürgős-forgásában nem tudta, hogy keserű, vagy örömkönyeket hullasson. Nem kapta viganóját és fejére a csepezt, mi a földön hevert. No de nem csoda ilyenkor! Aztán tüstént felránta mindent, a tükrökben még meg sem nézhette magát és így történt, hogy fejére csepezt egész félre tette fel; de különös színe is volt annak ama paradijsom-mártástól, melyet a kutyák döntöttek fel a földre.

Ki lehetett nagyobb örömben, mint Ráki kisasszony; nem tudja igazán, hogy fiu, vagy leány. Végre mindnyájan sorrendben a tornácra mentek, várták vendégüket, ki régen ismertek már: az ügyes Farkas Andrást.

A házánál a családnepek között szörnyű mozgalom támadott. Kérdeztek egyik másiktól: vajjon ki lehet, micsoda uraság olyan urasági kövér lovakkal?

Mielőtt megpillantanók a házi dolgokat, lássuk Andrást urfi. Csinos barna ifju volt, rövidke és hegyesen kipodított bajusszal. Látszott a nemesi faj beülsé és azon tulajdonok, melyek első tekintetre egy nőre nézve vonzalom hatásával bírnak, de másfelől kiáltott az is, hogy élettápasztalait csakis az éjjeli asztalok és boros kancsókkal mellé terjednek ki. Azonban sok őszinteséggel bírt ő, bár szavai nem sok tanulmányt árultak el, mert Andráscnak csak 7 osztályt végzett, az érettség elől

Háromszék megyében Imecsfalván nsgs özv. Cserei Jánosné urhölgy már évek óta szép számú s nem kis értékű muzeumi tárgyakkal rendelkezett. A nevezetes régiségek közt különösen a pénzügytemény volna magára a közfizyelmet. De ezt még csak az ismertebb házi látogatók látták, s ezek beszéltek róla szanaszét.

Az érdekeltekben nagy kíváncsiság támadt e muzeumba iránt s később, midőn mindenki megtekinthette azt, szakemberek is igen szép elismeréssel említként mint „Cserei muzeum”-ot.

1875-ben a természettudósok körutja épen vidékünkre esvén, nem maradt megtekintés nélkül a „Cserei muzeum” sem. Kíváncsian vártuk a tudósok véleményét. Ők természetesen igen dicsérőleg nyilatkoztak róla, de mert az emberi természet akkor se tagadta meg magát: mindenkinek „maga felé hajlott a karja” mindenki szeretett volna belőle elkaparítani valamit magának, illetőleg azon muzeumnak, mely az ő lak-, vagy születéshelyén van. „Székely muzeum” — ekkor szöbe sem jött, mert mi diplomás természettudományi társulati tagok nagyrésben csak annyiban vagyunk természettudósok, hogy a mint a tagsági cifra (hókuszpókusz) diplomát megkapjuk névlegyeket nyomtatunk ily felirattal: „N. N. a kir. magy. term. tud. társ. rend. tagja.” azzal pedig, hogy földünk minő kincseket tartalmaz, s hogy egy ilyen régiséggyűjtemény, pl. minő a „Cserei muzeum” mily fölkaroltatást igényel — s miképpen lehetne azt itt köztünk értekesíteni: nem sokat törődünk s nem is nagyon értünk ahhoz.

Mit tettek a tudósok? mert látták, hogy ez a jelen helyzetben ugysem értekesíthető — s általunk különben is gyengén védett kincs: kéresekkel osztrómoltták a tulajdonost s így történt, hogy e kis muzeum részben a budapesti, részben a kolozsvári muzeumnak volt ajándékozandó.

Ekkor történt az, hogy a tulajdonos urnő ama nagyszerű „mumiát”, melyet egy petőfalvi temetőben találtak, s melyről a nép mint „szent barát”-ról beszélt a kolozsvári muzeumnak ajándékozta.

En ki szerencsés voltam meglátogatni a bécsi, budapesti s kolozsvári muzeumokat s láttam a szöben lévő mumiát is; őszintén elmondhatom, hogy ahhoz hasonló szép példánnyal egyik sem rendelkezett.

És hová lett a „szent barát”? Egy megbízott azon tudomással tért haza egy időben, hogy a bizonyos „elzárándokolt” Bécsbe; a minék magyarázatul azt adták, hogy tán bebalzsamozás végett Bécsbe küldötték; de ugyiltszik: az operatio hosszasan ceremóniákkal jár, mert még most sincs vizszakulda a kolozsvári muzeumba.

Mi természetesebb, hogy ezen eljárás ajándékozó urnőre különös hatással volt, s ez őt azon nemes elhatározásra bírta, hogy kis muzeumát bár mi áldozatokkal is nagyra növeli s akkor átadja azt a székely nép birtokába ily cím alatt: „Székely muzeum.”

A gondolat tette vált. A nemes elhatározás mint örömhír futotta be főleg Háromszék lakóit.

Alig történt meg e nemes cselekvés való adakozása a felszólítás, s azonnal tömegestül érkeztek be, az addig egyes házaknál családi kincsül tekintett nevezetesen nevezetesebb tárgyak. A muzeum szemlátomást növekedett.

Szemtanuja voltam, midőn zágoni tek. Církjék Zsigmond ur kapván a fölszólítást, a legnagyobb

megszökvén, nagy kedvet érezve, táplálva a gazdasági dolgok, tudományok iránt. Az uristen sokra vitte az ő dolgát is, dacára, hogy ő kigyelme csak olyan féltudósoknál nőtt fel, mint szoktak lenni a falusi emberek, kik, hogy a deákak szöjünk: in omnibus aliquid, in toto nihil, azaz: kik mindenből valamit, szöval felületes tudománnyal bírnak. — Elég volt, ha elolvasta az újságok hírdetéseit, melyekből tudott ő eleget beszélni, még a politika, vagy az irodalomról is, bár sok dolgok iránt még principiummal sem bírt. Azonban az ilyen legények tudnak maguknak ügyes házasságokat csinálni, sőt maguk iránt biztosítottakat nyújtani és relaxálni. Nagy misolog volt ő és az effélék iránt nagy omenekkel bírt, de a bor, kártyában nem táplált apathiát.

Perköfalván az egész faluban összeszaladgált az újság, hogy András urfi házassodni indul, mert sovány gebeit, melyek egy néztek ki, mint a hét sovány esztendő, Jancsival szalmatekerccsel, vakaróval takarította, mit a lovak nehezen tudtak meg szokni. Zabot, szénát s több effélék kölcsön kérték a faluban, a szekeret is most hozták haza a kovácstól; a régi madzagos hámat Jancsi megvarrta, bekente hajjal, melytől úgy fénylett, mint a hamis gyémánt. Minden meg volt már, még pénz is volt egy kevés, dacára, hogy a napokban mikor másval vitette be magát a városba, épen a cséplés után a bizottmányi gyűlésre, mely után, mint tenni szokott, a jó kollegákkal 200 forintot plutt vert; természetesen a ferbl, makao nem maradt halkan el.

Végre megérkezett Pókafalvára, hová szíve forró vágya vonzotta, a szép Rákihoz.

Örköviéknél szíves fogadtatásra talált.

Az egész falu tudta, hogy Örkövi Rákihoz leánykérőbe jöttek. A férjhez adó leányok a faluban kigyűltek, összedugdosták fejüket és suttogtak: vajjon miféle urasági fogat, honnan és miért jött Rákiékhöz? Az öreg mámiak az ablakon lesekdedek utánuk.

Alig hogy Örkövi bácsi az udvaron igen nyá-

TARCA.

Egy leánykérő.

— Életkép. —

Iria Havadi Dóza Géza.

(Folytatás.)

Egy szép őszi délután ugy 4 óra tájban épen ebéd utáni álomban ringatták magukat az öregek, miközben a kapun zörgést hallanak.

— Micsoda pokoli lármá? — gondolja magában Örkövi bátyánk. — Már én kell ugy látszik, hogy kimenjek, mert bizonyosan és megint az akasztófaraváló Pista az odorban elaludt.

Hosszu száru pipáját és kostókat kezébe vévén, a tornácra sietett, de előbb egy akkorát ásított, mint egy cseber, aztán igrámatlanul kiáltozni kezdte: — Hej Pista! Pista te! — s még többször ismételte e, mig nem Pista nagy álmosan, nyújtózkodva az odorból kilépett az istálló elé borzas fővel, mely szénával tele volt ragadva.

— Mit parancs, istalom? — kérdé.

Az öreg ur nagy mérgesen ráfordmód:

— Hát te naplopó gazember megint alszol?

Nem meg mondtam eleget, hogy ne dögölj! Ez alatt a kutyák az udvaron rettenetesen kezdtek ugatni, vickádozni, észrevén a jövevényt és a szekeret.

Bezeg Pista is szökött, mint egy kengyelfutó és szedte irháját a kapu felé. Észrevette, hogy egy csinos székér állott meg dőlőg kövér lovakkal és mindjárt tudta, hogy ez is valami „nemes ember féle”

A kapuk kizáratván, a székér az istálló felé tartva, az udvar közepére visszafordult, melyet a kutyák Rántás, Tisza, Örvende vettek körül.

A bizalom kedvéért mindent a szekerben hagytak. Jancsi kocsis fényes ostorát elől az üls mel-

készéggel szedett elő gyönyörű könyvtárából néhány száz darab nevezetes régi könyvet s adta oly szíveslegességgel, mintha gyermekek ajándékozta volna meg. De nemcsak ő: mindenki oly cselekedett. Ha meg nem serten vele Szabó Károly búvárait, ki a székely történelem megírásával foglalkozik most, nem tehetem, hogy becses figyelmébe ne ajánljak e könyvek közül egy régi magyar nyelv- és irodalmi művet az Attila koráról; oly adatok is találhatók ott, melyeket — én legalább — egy történelemben sem olvastam eddig.

E múzeum egyesek adakozása, s főleg az alapító urnó határt nem ismerő áldozatai folytán, ma oly nevezetes és nagyszámú tárgyak birtokában van, hogy hat közép nagyságú terem vált szükségessé csak a nevezetesebbek befogadására, s ma holnap jelen helyzetében kár nélkül nem is gondolható.

Hogy ezen múzeum, még több kincs birtokába juthasson az egyesek adakozásaiból: arra nézve a közvéleménynek egy kívánságát kell teljesíteni. Úgyanis:

Akár hánnyól hallottam, már illyzerű nyilatkozatot: Nem ismerem „Székely múzeumot”, Mutassa ki akármely, melyik megyénél van az átvéve? Az egyes tárgyak leltárálag átadottak-e? megbecsültettek-e? s van-e az illető megye által gondoskodva, habár előlegesen is egy szakértő, megbízható főigyezőről? Hát nem bekövetkezhetne az a véletlen, hogy az alapító halálával oly öröksök kezébe jutna ezen laikus előtt is 35–40 ezer forint értékű kincs, kik aztán másképp gazdálkodnának felőle, és ki is miért vonhatná felelősségre? Megtudná-e Háromszék megye mutatni, hogy mi és min mennyiségben van ezen múzeumban, melyhez pedig ő tart legnagyobb igényt?!

Illy körülmények között ki vállal felelősséget a cím mellett: „Székely múzeum.” Csak egy személy öv. Cseréi Jánosé ő nagysága, más senki.

Van-e tudomása Háromszék megye érdekeltjeinek, hogy Sz. Udvarhely ezen múzeum megkapaszkodásért minden követ megmozgat s képviselője országgyűlési kérdést csinált az ügyből? — Sz. Udvarhely 8 termet s a múzeum örökévi évi 500–600 forint fizetéséig, ha odaengedik a múzeumot, és mi Szentgyörgy, Kézdi-Vásárhely mint tettünk ez ügyben, Oly helyiségeket igérünk, melyek sem nem biztosak, se nem elég nagyok annak befogadására. Aztán meg 300 forint fizetésről beszélünk a múzeum-őr feladására. Szép bizonyítvány! Szép ügyismeret! Ennyi fizetéssel egy értelmes múzeum-igazgató sem lehet kapni, és mi egy szakértő megbízható múzeum-őr oltajának bírná.

Háromszék megye főhelye Szentgyörgy van hivatal, főleg biztonság tekintetében első sorban helyet teremtene e múzeumnak. Mozduljon meg hát! Ne nézzük tovább is ezen ingyen drágaságot oly gyáván! Vegyük át leltár szerint s ne legyünk oly tolatodók, hogy annak jelenlegi kezelését tovább is meghagyjuk, hanem kérjük föl, ha elfogadja s adjunk illő fizetést a gondozásért, ha ideiglenesen is Vasadi Gyula tanár urnak, ki e múzeum érdekében különben is páratlan buzgóságot fejtett ki.

Tegyük már valamit.

Z

Vidéki élet

Az ifjefalvi „Ifjúsági önképzőkör” mult 1877. évi működése

A mult év folytán tartott a kör 18 gyűlést. Gyűléseinek tárgyát képezték:

Jancsi egy pár szót váltott az urfival, hogy András is meghallja, oda kiált a csűr felé:

— Aztán Pista! holnap reggel azt a tíz köblös földet meg kell boronálni!

Nem volt rossz gondolat első verelationának.

Volt hű-hó aztán a háznál. Az öreg ur mihi-lyest szobájába vezette, bemutatta ősi családi ereklyéjét: a képet, az édes apját, kit hajdan is örömmel emlegetett. Rongyos rájája volt a képnek, közepén egy nagy lyukkal, melyet az egerek rágta ki; hiszen akkor hozta le a hujból, mikor megházasodott. Elbeszélte aztán egész biológiaiát, nemességét, melyet Robert Károly idejéből dátilnak; majd ujra, hogy ő esténként mivel foglalkozik: elolvasta az 1870-iki francia-porosz háborút, a koronázás történetét. Mire András is a mennyi hirdetését csak tudott a lapokból, ékesen előadta. Vé- gül szemügyre vette a szobát, azt az antik butorokat, piros négy nyüstös vászonnal bevont divánt és azt a három főku kasztent, melynek egyik huzója helyett zsíros szíjdarab fityegett ott.

Mig ezek történetét volna, Klári nénének hirtelen betekintett Andráshez, hogy engedelmet kérjen, mert bizon nem érkezik. De többit is beszél — asszonyi szokásköpen — hogy lovai megszépültek, meghízta, pedig mily soványok voltak.

— De bizony — felelt az urfi — nem a régiek, mert most vettem a szomszéd vásárból.

— Hej, csodálkoztam volna is, — mond Klári nénének — ha a régiek lettek volna.

Szegény Ráki is be akart menni, mert beszélgethetnék vala, de az anyja nem a legilletelmesebben tuszkolta a konyhába.

A süts, főzés folyt; a szomszédokból három fejérmecseléket kértek segítségére. Az udvaron kergetni kezdték a récéket. Pista bögett a kutyákat. Végre nagy sebbel-lábbal egy récét megfog-

a) Felolvadások. Felolvastattott „a babonáról”, „a pálinkáról”, „a kávéról”, „a szőlő évről”, „a földről”; felolvastott Arany „Toldi”-ja és „Toldi estéje”, „az aradi vértanúkról” stb. stb.

b) Párbeszéd. Vörösmarty drámai színműveiből több párbeszédre alkalmas jelenet.

c) Szavaltatok. Szavaltattott 50 drb költemény: Arany, Petőfi, Vörösmarty, Tompa, Garay stb stb szavaltára alkalmas költemények. Ezek előadásában főleg a helybeli fiatalok vett nagy részt.

d) Ének. E téren fiatalaságunk még kevés haladást tett. A jó remény azonban meg van, hogy e téren is igyekezni fognak haladni.

Tartott a kör két színi előadást: „Szerelmem és örökség” és „Becsültsz” Szigeti Józseftől.

Rendezett egy bált.

Összes mult évi jövedelme teszen 176 frtot, melyből 140 frt a könyvtár szaporítására a többi pénz szinpadi készleteire fordított.

Könyvtárban diszleken: „Mégis mozog a föld.” „Egy az isten.” „Arany ember.” „Köszívű ember fia.” „Uj földes ur.” „Erdély aranykora.” „Magyarhon fénykora.” „Fekete gyémántok.” „A csehek Magyarországon.” „Karthausi.” „Falu jegyzője.” „Növér.” „Magyarország 1514-ben” stb. Dumas és Ponson több jeles művei. Itt van Bernsteinnak nagyhírű „Természet könyve”, a Franklin-Társulat által kiadott „Történelmi könyvtár.”

A fenn elősorolt műveken kívül még sok más ezekhez hasonló a művelt közönség számára. Itt diszleken Arany, Petőfi, Tompa, Vörösmarty, Kölcsey stb. valamennyi költőinek művei. Olvasmányul Schmidt iratái, a „Vasárnapi könyvtár” több válogatott darabjai az ifjúság és a nép számára. A legfiatalabb olvasók számára Hoffmann Ferenc kedves olvasmányai.

A könyvtár összes tartalma — két évi szerzemény — annyi mint 230 kötet, valamennyi diszkussióval ellátva. Értéke tulajdonképpen a 300 frtot.

Az 1878. évben a mint a kör ujra szervezkedett, első napon 60 rendes tagja lett 50 kr évi tagdíjjal és két vidéki rendes tag 1 frt tagdíjjal.

Az új év jól kezdődött. Elnöki indítványra minden tag egy ujjei ajándékot adott a körnek oly célból, hogy azok kiisorsoltassanak és a begyűlendő összeg a könyvtár gyarapítására fordíttassék.

Folyó év január 19-én tartotta a kör rendes évi táncmulatságát, hol gyönyörű ifjúság hullámzó serege gyönyörködtette a jelenvoltagek és vidám jó kedv fűszerezte az egésznek időtöltését.

A bál jövedelme volt 120 frt 80 kr, kiadása 52 frt 90 kr, tiszta jövedelme 67 frt 84 kr. Ezen összegben felülfizettek: Tekintetes B o g d á n Floriáné urasszony, mint a kör táncestélyének nagyon tisztelt bálanya 5 drb cs. kir. aranyat. Fogadja a nemes urnó kegyes adományáért legforróbb köszönetünket. Felülfizettek még: tek. Petke Lajos ur 2 frtot és tek. Nagy Adolf b. biztos ur, ki kegyes volt egy jegyért egy orosz rubelt adni. — Fogadják kegyes adományukért nagyrabecsülésünket.

A táncestélyen szünet alatt lett megejtve a sorsolás. Elkelt 331 sorsjegy 10 kros, értéke 33 frt 10 kr. Felülfizetett tek. Nagy János ur 6 sorsjegy árát 60 kr, tehát a sorsolás jövedelme 33 forint és 70 krajcár.

Itt egy uttal van szerencsém tudatni, hogy a kik a 298., 130., 23., 152., 284., 134., 154. számú sorsjegyeknek birtokosai, azok ezen sorsjegyek után járó nyereményeiket alólírtul megtalálják.

A bál jövedelem 67 frt 84 kr, a sorsolás jövedelme 33 frt 70 kr. Summa summamur: a folyó

tek. ej de nagy bosszúságára Kalári nének ép a gúnyos találatok megfogni. — Tyűh! vesse fel a tűz a dolgokat; mindjárt mást fogjatok! — És ujból nagy nehezen lefogtak egyet. Ezalatt a béres is haza jött a csordából a bőgő és csegettűs ökrökkel.

A vacsora kezdetét vette. Az urfi vickándozott. Hógyné! mily boldog volt Ráki oldala mellett. Jancsi az udvaron bőven zabozta, itatta a lovakat; a bivalos is segített neki. A kutyám vicsozott, mire kifut Kalári néni: — A tüzes menykőbe, ne vicogtassatok azt a kútat. Jaj te meggon- dolatlan vén gazember! megérdemled, hogy agyon üsselek. — Bent jól ettek, ittak. András és Ráki nagyon elégedettek voltak; a világon mindenfélét összebeszéltek, csak arról nem volt szó, a miről Kalári néni legjobban szeretet volna beszélni: leányáról.

A konyhában Jancsi ez alatt nagy lármát csinált; Julist, Anist egyszerre ölelte, vicogtatta. De jól is volt dolga a parasztnak; etették, itatták pálinkával mint a csap a kisasszony szoros parancsolatából. Gyakran ki is nézett Ráki, hogy Jancsi nem panaszodik-e. Aztán kérdezte:

— Hát hogy vannak magok Jancsi, Perkőfalván?

— Bizony jól vagyunk, nagyságos kisasszonyka; eszünk, iszunk, aztán nem kell több nekünk. Nem igaz; de mit mondd: az urfi nem egyszer gondol a kisasszonyra!

A cselédek megint magukra maradva, volt láрма. Jancsi ölelte a leányokat hosszan, melegen. Jancsától kérdezte, hogy van-e az urfának 30 köblös földje, mert itt bizon nincs; a végrehajtók tegnap jártak foglalni.

(Vége következik.)

évi táncestély alkalmával megejtett tiszta jelenet- munk 101 frt 54 kr.

Ezen összeg a könyvtár gyarapítására fordíttatik.

László Lukács.

A táplálék és táplálkozás.

(Vége.)

A szellemi haladás gyorsasága napjainkban első sorban a modern társadalmi berendezésnek tulajdonítandó, mely a tudományok végtelenül több és jobb készletségűt apostolt ad, mint adott korában.

Az ember legnagyobb találmányai, a kép- és betűírás, az idő felosztása, súlyok és mértékek, a számok helyzeti értéke, mind régebbiek mint a narkotikus szerek ismerése s csakis a borkal tulajdoníthatunk érdemeket e tekintetben. Mózes vallástana, Zoroaster dualismusa, a kereszténység és izlam, az indiai monadokörök és bölcsészeti tanok mind narkotikus segédzerek nélkül láttak napvilágot. A theát a régi chinaiak — a 3 első dynasztia alatt — nem ismerték. Copernikus kidolgozta rendszerét, Galilei megalapította és Kepler bebizonyította azt törvényei által, a nélkül, hogy a kávét csak hirtől is ismerték volna. Mértéklet- s élvezése a thea és kávénak, mint tápszereknek nem itélhető el, sőt a mennyiben az anyagcserét elő- mozdítja, ha a gondolkodás képességünk izgalomba hozására vonatkozó vizsgálatok sötét mezejére nem lépünk ingerlő szerekkel, mint ezt tapasztalhatni akárhany tudománnyal foglalkozó egyénél, midőn sikeresebb munka reményében öránként tucat szá- ra ürítik a fekete kávé vagy thea csészéket. Egy nem rég elhunyt francia író többet fogyasztott nap- jában 30 csésze kávéval.

A narkotikus szereknél, vagy italoknál még veszélyesebbek a szeszest italok. Kiülk ezek az emberből a nemesebb célok iránti fogékonyságot, vaddá, bambává teszik s a halálzási statisztika ro- vataiban nagyban emelik a számokat.

Finom liquerekre — takarékosan használva nem áll ez, aztán sokat jóvá tesz a cukor.

A cukor a kereszties háborúk alatt került hoz- zánk, mint nádcukor, az előtt csak a mézet ismer- ték, s még ma is sokan nevezik a cukrot nádméz- nek) noha ezen cukornak — répacukor — semmi köze a cukornádhoz. A természet ezen balzsamá- nak — mely nemcsak maga edes de szelidéd édesé- is teszen — csaknem valamennyi nyelvben már neve is kifejezi edes voltát. Az edes szó maga is édesen hangzik, így süss, hédűs, dulcis, dolce, dou- ce, sweet, slodkie.

Cukor egyik fűszere az életnek s a természet ezen söt csaknem valamennyi növénybe elterjesz- tette, a bor jósága is a szőlő cukortartalmától függ. Nem csoda, ha a cukortermő vidékeken a cukor- nád aratási szaka az év legünnepiesebb része na- gyobb mérvben, mint nálunk a borszüret, vagy sör- termelő helyeken a komlószüret.

A cukor tartotta fenn a szerencsétlen nége- rek erejét, kik vérükkel és könyökkel öntöztek azt. A hulladékkal hízalják a sertéseket és major- ságot — mint Angliában a szárazföldi zár alatt, nem kis irigységére a continens hűgyeinek; a gyermekek egészen el is feledték volt a bonbon nevét.

Mendelsohn mindig hordott magával cukrot, melyről azt mondá: „csak az a hibája, hogy nem lehet cukorral enni.” A chokoládé képviseli a spa- nyolt, limonade az olaszt, thea, punch, bischof az angolt, thea magára a hollandit, sör és bor a né- metet; sör magára a scandinavot, bor a magyart, kávé a franciát, pálinka és vutki a lengyelt és orosz, tej a svejcit, víz a keletieket, lőtej a tatárt, az ausztrált a pálmabor, az amerikai a cassava gyökérből készített ital; a grönlandi minden korty halzsir után úgy kiált fel: o mily boldog hazám, hogy bőségében van ez isteni italnak! A hány ház annyi szokás!

Az undor valamely eledel iránt csak szokáson, vagy az ismeretlentől való irozászon alapszik. A mivel európaiaknak épen nincs joguk borbadozni, hogy a chinaiak bizonyos fecskéfésket és trepan- got (holothuriák) a legízletesebb nyálaknságnak tekintenek, vagy hogy Ázsiaiban egy csapat sáska megjelenését mint istentől küldött ünnepi lakomát üdvözik —; mint hogy ok maguk nem iroznak sem a szalonka excrementumától, sem a tengeri és folyami ráktól, noha utóbbiaknak vízvidékek tiszt- titása körül azon feladat jutott, hogy egyidejűleg sirásóul és sir gyanánt szolgáljanak.

A legtöbb helyen a cigányok elesett állatok húsát, sült macskát, (ezt a franciák és olaszok is megesszik), baglyot, patkányt oly jó étvágygyal költik el, mint a gazdag inyenc a libamájpásteto- mot, fenyőrigót, fácskát, szalonkát, ostrigát stb. Ostromok, vagy hajótörések alkalmával sokan örö- mest tettek úgy, mint a cigányok, mint Páris leg- utóbbi ostromakor is, mert nem igen lehetett pl. még 100 frankon is egy pulykát venni.

Hogy természeti állapotban lévő — mivel- len — népek oly kevésbé válogatósok a tápszerek megválasztásában, azt nem lehet csodálni, midőn a legundorítóbbat — a tengeri pókot — a mivel Európá delicatesseinek tekinti.

Surinamban a pálmák némely nernyói, Chi- nában a cukornád férgei csemegéül szolgálnak,

1) Kül nősén a székelyföldről.

mint az oroszoknál a kendermag: ezek a barbarok megesszik a nyers ugorikat akár zöld, akár sárga héjastól és magvastól s boldokul voltak, midőn mint szabadságharcunk elnyomói oly ebedben részesülhettek a mi összekevert elegye volt a helység valamennyi gazdasszonya — kényszerítve — főz-
tének; lett legyen az akár káposzta, borsó, sárga répa ösztölthetett, s menthetlenül az orosz gyomrokba kebelezetett.

Ha valaki szeretheti eddel gyanát a cserebogarát, pókot stb, miért nem ehetnének az ottomák agyagot.

Az étel és ital tekintetében a vad és félvad népek legmentesebbek előítéletelték, minthogy leg-
örömebbeszik meg azt, a mi terükre esik.

Legutálatosabb és fellemléses minden esetre az emberevén, a mi a pápuáknál ma is divik; különös delicatessenek tartják az ellenség mellét és talpát, mint a mivel nyencnek a medvetalpat, elephántalbat, vizilónyelvet, vagy tevéputot. Ezen emberevén a fehér embert izletesebbnek tartják a feketénél, a nőket és gyermekeket a férfiaknál s örömebbeszik meg az angolt, mint a franciát. És mégis jobb az ekkoriban azon szent férfiaknál, kik ezer meg ezer jembert hurcoltak vérpadra hitők miatt, vagy a kik valami fenséges cél hamis burkában folytatnak irtó háborút ártatlanok ellen.

Az egész középkorban ették az inyenc Franciaországban — a legelőkelőbb házaknál — a gémet, golyákat, hattutyú, keselyűt, csókat, varjút. A békaembot mindenki izletesnek találja — ha már egyszer rávehette magát, hogy megkóstolja — s ettől már nem sok van az egész békáig s csak lehet sajnálni, hogy békáink nem oly nagyok mint némely amerikai fajok, legalább is mint egy tengeri nyul. A középkorban igen kedvelték az északról hozott fókákat is, s az egyház férfiai — kik különben is mindent képesek voltak (ma már nem annyira) kimagyarázni — ezen melegvérű állatokat, éppen mint a hódót és vidrát, halaknak nyilvánították, hogy a kemény bőjtbe némi változatosságot hozhassanak. — A tövisdisznó — tuskónc — igen izletes lehet különösen, midőn gyümölcstől és mezei egértől jól kihizott, s a borzból is többet lehetne elhasználni bőrének és zsírjánál annál inkább, mert ezek bizonyára tisztább állatok a házi disznó vagy rucánál. Az éhes olasz meg az éneklő madarakot is megessi s ez még megengedhetőbb, mint azoknak összefogdosása és drága pénzen való eladása, megfosztva az által a természetet legszebb élő disztől. „Szükség törvényt ront”; Cook kapitány kormányosa minden reggel testvériesen megosztotta macskájával a fogott patkányokat. Az éhség már kényszerítette az embereket, hogy egymást fájfák fel, elég hosszasan tették ezt éhség nélkül is és teszik meg — fájdalom — ma is.

Étel és ital tartja össze a lelket és testet, s minden fájdalom közt talán legnagyobb az éhség és szomjúság. — A hadvezér kevésbé éri el célját, ha katonái előtt lekesítő szónoklatot tart a becsületéről és hazafiaságról, mint ha csata előtt dupla porciót osztat ki köztük; az éhség megtöri az oroszán erejét is, s ha Plevna kellően el van látva élelemmel, ormain ma is a félhold ragyogna, s a fehér cár talán nem jókedvéből szaladt volna haza megünnepelni a karácson.

Nem áll azon mondan: „minél miveltebb az ember, annál kevesebbet szűkségre”, mert a szükséglet teremt miveltéget, az pedig ismét szükségletet s ezen örökös körfolyam az ok és okozat közt az, a mi tevékenységre indít, szellemi erkölcsi erőnek kifejezője. De igaz az is: hogy az élet élvezetere, egészségre és kedélyvidámságra nézve nem mindegy, ha csak azért eszünk és iszunk, hogy együnk és igyunk, vagy pedig egyszersmind élvezettel is történik ez; azért a konyhaművészet — bár mennyire megtámadják is némely diogenesi hajlamu egyének, hangoztatva az egyszerűséghez való visszatérést, — elismerést érdemel, ha tulhajtva nincsen, s csak büszkék és hálások lehetünk a magyar gazdasszonyokra, hogy nemcsak a pamplagon töltött idejüket kezükben Dumas vagy Paul de Kockkal — hanem a konyhába is kitekintenek néha megnézni, hogy a szakácsné nem sózza-e el a levest, vagy nem pörköli-e meg a pecsenyét; sőt még akadni olyanokra is, kik — ragaszkodva ősi hirnevükhöz — maguk is megkavarják a rántást s a kamra kulcsát magukkal hordják. De nincs is ám nálunk eset rá, hogy az asszonyosság szakácsnéjének, midőn az pénzért kéri a csirkék számára vásárlandó eleségre, ilyen választ adjon: „Tedd az anyjuk alá hogy szopjanak!”

Végül jó étvágyot kívánok és jó ebédet (vagy vacsorát) az étvágyhoz!

Gyárfás Győző.

LEGUJABB.

Bécs, jan. 30. Az osztrák kabinet meghűlése Oroszország irányában, mint a „N. fr. P.” egy bukaresti levél nyomán jelenti, okozza, hogy Oroszország új csapatszallításokat rendelt meg, melyekből 250,000 a Duna fejedelemségekben maradna, még pedig Moldvában legnagyobb részük, a Kárpát szorosok megvédésére egy osztrák-magyar sereg ellen, kisebb

része Oláhországba tolatnék előbbre a Vaskapu megőrzésére minden átmenet ellen.

Tirnova, jan. 30. A muszka hadsereg folytatja útját Konstantinápoly felé. Bujuk-Bulaniálkál 800 török ejtetett foglyul. A török parancsnok kijelentette, hogy nem harcol, mert a fegyverszünet megkötött, a muszka parancsnok erről azonban mitsem akart tudni és a törököket foglyul ejtette. — Miklós nagyherceg egy napiparancsa szerint szigorúan meg van tiltva a legénységgel közleni, hogy fegyverszüneti tárgyalások vannak folyamatban.

Londonból távirják: Biztos forrásból értesülünk, hogy Anglia és Ausztria-Magyarország egymással ugyanazonos jegyzékeket küldöttek Szent-Pétervárra, melyekben a muszka föltételek ellen protestálnak.

A „Hon” egészen biztos forrásból Bécsből értesül, hogy Andrássy jegyzéket küldött Szent-Pétervárra, melyben a kazánliki praeliminárat semmiznek nyilváníti. Európa másokat követel.

Andrássy jegyzékében kijelentette Oroszországnak, hogy monarchiánk, az Európa érdekeit érintő kazánliki megállapodásokat érvényteleneknek tekint, míg a garancia-hatalmak nem szentesítik. Oroszország ellenben Bulgária, Hercegovina és Bosznia ügyét Európa elé nem tartozónak mondja. Anglia és monarchiánk közt e tárgyban egyetértés van.

Az angol parlament elfogadja a hadi célokra fordítandó billt; Prim képviselő a kormánypartból azt indítványozta a parlamentben, hogy miután Oroszország békés ígéréseit nem váltotta be: az angol hadsereg és hajóhad hadi lábra állíttassék. Triestből monarchiánk részéről 3 páncélos hadihajó keletre küldetett; az olasz hajóhad szintén indul.

Az angol csatorna-hajóhad mozgósítatik; parancsnoka Hay.

KÜLÖNFÉLEK.

— A háromszéki takarékpénztár 1878. évi január havi forgalmának kimutatása.

Bevétel: Kézpénz áthozat a múlt évről 4241 frt 25 kr. 105 féltől betét kis könyvekre 19252 frt 69 kr. Visszafejtett váltókból 26810 frt. Visszafejtett előlegekből 300 frt. Kamatból 882 frt 1 kr. Illetékből 442 frt 17 kr. Összesen 51928 frt 12 kr.

Kiadás: 24 félnek betét visszafizetése 3277 frt 64 kr. Folyó kamatokra 31 frt 46 kr. Váltó leszámításra 32910 frt. Előlegekre 300 frt. Osztaléokra 20 frt 40 kr. Kezelési költségekre 8 frt 50 kr. Tisztí fizetésekre 41 frt 66 kr. Bélyegre 1 frt 1 kr. Posta díjakra 80 kr. 3°. Államilletékre 87 kr. Intézkvények törlesztése 3600 frt. Kézpénz maradvány 11731 frt 78 kr. Összeg 51928 frt 12 kr.

Nagy Gergely, könyvvezető.

— A török sebesültek számára beküldetett a kézi-martonfalvi olvasó-egylet által 5 frt; hasonlóképpen Kézi-Vásárhelyről Gálffy Ernőné urassz. 1°, klgrm tétést volt szíves szerkesztőségünkhez beküldeni. Atszolgáltattuk rendeltetésük helyére.

— Schneider Emil ur folyó hó 31-én tartá meg a megyeház nagytermében optikai és chemiai előadását. A mutatóványok, melyek nagyrészen ködfátyolképekből állottak, igen érdekesek valának s a három szakaszból álló műsorozat mindvégig élvezetesen folyt le. Közönség oly nagy számban volt, hogy a terem zsúfolásig telt meg s számosan kénytelenek voltak a később érkezők közül — miután nem tértek be — visszamenni. Szép jele az érdeklődésnek. Schneider ur innen Kézi-Vásárhelyre megy, hol érdekes mutatóványai kétségen kívül hasonló számos látogatásban fognak részvettetni.

— Rablógyilkosság. Mult szombaton éjjel Uj-Pesten Pajor Ferdinánd szatócsot és nejét meggyilkolták és elrabolták tőlük több értékes tárgyat. A rögtön megindított nyomozásnak eredménye is lett, mert a tettesek már kézre is kerültek. A borzástó gyilkosságot Rózsa István, ennek testvére Gyula, egy erőteljes 18 éves mérsároslegény követte el; büntársuk Kelmér Ignác volt, ki őket a helyszínre vezette s a tett elkövetése alatt biztonságukon örködött. Az eddigi vallomásokból kitűnik, hogy Rózsa István egy éles borjувágo késlel megröghanta Pajort s nyakán oly sebet ejtet, hogy rövid idő alatt kiadja lelkét. A zajra sikoltva rontott be a nő, ezt Rózsa Gyula támada meg s késével nyakon döfte. — A rablógyilkosok többnyire ékszeret vittek el. Pajorné nem régen örökölt 17,000 forint. A gyilkosok azt hitték, az örökség az asztalában van, de csalódtak, mert kézpénzben csak csekély összeget találtak.

— Középpajtáról írják: Jelen év január 26-án tartott meg a nagy-ajtai olvasó-egylet javára rendezett táncvigalom, mely a remélnél népebb volt. Az egylet pénztárára nézve ezen bál jövedelméző volt, mert 50 frt tiszta jövedelem maradt. — Feltűfizetéseket is küldöttek: Gróf Kálnoky Dénes 6 nagy méltósága 5 frtot, Kovács Gábor 2 frtot, mely küldemények nagy éljenzésekkel fogadtattak a szünidő alatt.

Szerkesztői posta.

K. L. urnak. A bikafalvi bárlól küldött levelet térszűke miatt nem közölhetük. — Kérjük a levelet máskor bérmentre küldeni.

Kézi-Vásárhely. A löbészérségi alapról irt cikk formai tekintetből nem közölhető.

Nyomatott Pollák Mórál Sepsí-Szentgyörgyön.

LOTTÓHUZÁS.

N.-Szebenben jan. 30-án kihuzattak következő számok: 85, 59, 11, 6, 58.

Érték- és váltó árfolyam a bécsi cs. kir. nyilvános tőzsdén febr. 1.

Magyar aranyjáradék	92.55
„ kincstári utalványok I. kibocsátás	116.50
„ „ „ II. „	109.75
„ keleti vasut II. kibocs. államköt. „	74.75
„ „ 1876. évi államköt. „	67.50
„ vasuti kölcsön kötvény „	100.—
„ földterhentesítési kötvény „	78.55
Temesvári „ „	87.—
Erdélyi „ „	76.60
Horvátszlvon „ „	85.—
Szólódézsmaaválsági „ „	82.—
Osztrák egys.-államadósság papírban „	76.65
„ „ „ ezüstben „	67.25
„ aranyjáradék „	75.30
1860. államsorsjegy „	—
Osztrák nemzeti bank részvény „	80.7—
„ hitelintézeti „	232.—
Magyar hitelbank „	213.75
Ezüst „	103.30
Cs. kir. arany „	5.58
Napoleon d'or „	9.44
Német birodalmi márka „	58.30
London „	118.25

Felelős szerkesztő: MÁLIK JÓZSEF.

Kiadótulajdonos: POLLÁK MÓR.

Egy liter jó bogácsi bor 28 kr.

Ezen kívül háromféle kitűnő minőségű, u. mint narancs, vékony fehér és farkasszörű különféle butelias bor 10 literenként háztól elhordva, ugy szintén hordókkal sokkal jutányosabb áron eladó Scherg Károlyné Tikosi Máriánál.

Tudatja: Scherg Károly.

Lakása: Sepsí-Szentgyörgyön, Benkő Elek-ház emeletében.

Hirdetmény.

A méltóságos gróf Mikes Benedek ur buk-szádi uradalmi igazgatósága által közhírré tétetik, miszerint nevezett uradalomban minden időben eladásra szánt, alább részletesen megnevezett épület és tűzifa levél, vagy szóbeli előleges megrendelés után jutányosan kapható, u. m:

1. Száraz fenyő épületfa, szála — frt 50 kr — 1 frt 20 kr.
2. Száraz fenyő gerenda szála 1 frt 20 kr — 5 frt.
3. Egy szál 2 öles h. 1 coll vastag f desz-
„ „ „ 1 1/4 coll „ f desz-
„ „ „ 2 coll „ f desz-
„ „ „ 2 1/2 coll „ f desz-
„ „ „ 3 coll „ f desz-
„ „ „ 4 coll „ f desz-
„ „ „ 5 coll „ f desz-
„ „ „ 6 coll „ f desz-
„ „ „ 7 coll „ f desz-
„ „ „ 8 coll „ f desz-
„ „ „ 9 coll „ f desz-
„ „ „ 10 coll „ f desz-
„ „ „ 11 coll „ f desz-
„ „ „ 12 coll „ f desz-
„ „ „ 13 coll „ f desz-
„ „ „ 14 coll „ f desz-
„ „ „ 15 coll „ f desz-
„ „ „ 16 coll „ f desz-
„ „ „ 17 coll „ f desz-
„ „ „ 18 coll „ f desz-
„ „ „ 19 coll „ f desz-
„ „ „ 20 coll „ f desz-
„ „ „ 21 coll „ f desz-
„ „ „ 22 coll „ f desz-
„ „ „ 23 coll „ f desz-
„ „ „ 24 coll „ f desz-
„ „ „ 25 coll „ f desz-
„ „ „ 26 coll „ f desz-
„ „ „ 27 coll „ f desz-
„ „ „ 28 coll „ f desz-
„ „ „ 29 coll „ f desz-
„ „ „ 30 coll „ f desz-
„ „ „ 31 coll „ f desz-
„ „ „ 32 coll „ f desz-
„ „ „ 33 coll „ f desz-
„ „ „ 34 coll „ f desz-
„ „ „ 35 coll „ f desz-
„ „ „ 36 coll „ f desz-
„ „ „ 37 coll „ f desz-
„ „ „ 38 coll „ f desz-
„ „ „ 39 coll „ f desz-
„ „ „ 40 coll „ f desz-
„ „ „ 41 coll „ f desz-
„ „ „ 42 coll „ f desz-
„ „ „ 43 coll „ f desz-
„ „ „ 44 coll „ f desz-
„ „ „ 45 coll „ f desz-
„ „ „ 46 coll „ f desz-
„ „ „ 47 coll „ f desz-
„ „ „ 48 coll „ f desz-
„ „ „ 49 coll „ f desz-
„ „ „ 50 coll „ f desz-
„ „ „ 51 coll „ f desz-
„ „ „ 52 coll „ f desz-
„ „ „ 53 coll „ f desz-
„ „ „ 54 coll „ f desz-
„ „ „ 55 coll „ f desz-
„ „ „ 56 coll „ f desz-
„ „ „ 57 coll „ f desz-
„ „ „ 58 coll „ f desz-
„ „ „ 59 coll „ f desz-
„ „ „ 60 coll „ f desz-
„ „ „ 61 coll „ f desz-
„ „ „ 62 coll „ f desz-
„ „ „ 63 coll „ f desz-
„ „ „ 64 coll „ f desz-
„ „ „ 65 coll „ f desz-
„ „ „ 66 coll „ f desz-
„ „ „ 67 coll „ f desz-
„ „ „ 68 coll „ f desz-
„ „ „ 69 coll „ f desz-
„ „ „ 70 coll „ f desz-
„ „ „ 71 coll „ f desz-
„ „ „ 72 coll „ f desz-
„ „ „ 73 coll „ f desz-
„ „ „ 74 coll „ f desz-
„ „ „ 75 coll „ f desz-
„ „ „ 76 coll „ f desz-
„ „ „ 77 coll „ f desz-
„ „ „ 78 coll „ f desz-
„ „ „ 79 coll „ f desz-
„ „ „ 80 coll „ f desz-
„ „ „ 81 coll „ f desz-
„ „ „ 82 coll „ f desz-
„ „ „ 83 coll „ f desz-
„ „ „ 84 coll „ f desz-
„ „ „ 85 coll „ f desz-
„ „ „ 86 coll „ f desz-
„ „ „ 87 coll „ f desz-
„ „ „ 88 coll „ f desz-
„ „ „ 89 coll „ f desz-
„ „ „ 90 coll „ f desz-
„ „ „ 91 coll „ f desz-
„ „ „ 92 coll „ f desz-
„ „ „ 93 coll „ f desz-
„ „ „ 94 coll „ f desz-
„ „ „ 95 coll „ f desz-
„ „ „ 96 coll „ f desz-
„ „ „ 97 coll „ f desz-
„ „ „ 98 coll „ f desz-
„ „ „ 99 coll „ f desz-
„ „ „ 100 coll „ f desz-
„ „ „ 101 coll „ f desz-
„ „ „ 102 coll „ f desz-
„ „ „ 103 coll „ f desz-
„ „ „ 104 coll „ f desz-
„ „ „ 105 coll „ f desz-
„ „ „ 106 coll „ f desz-
„ „ „ 107 coll „ f desz-
„ „ „ 108 coll „ f desz-
„ „ „ 109 coll „ f desz-
„ „ „ 110 coll „ f desz-
„ „ „ 111 coll „ f desz-
„ „ „ 112 coll „ f desz-
„ „ „ 113 coll „ f desz-
„ „ „ 114 coll „ f desz-
„ „ „ 115 coll „ f desz-
„ „ „ 116 coll „ f desz-
„ „ „ 117 coll „ f desz-
„ „ „ 118 coll „ f desz-
„ „ „ 119 coll „ f desz-
„ „ „ 120 coll „ f desz-
„ „ „ 121 coll „ f desz-
„ „ „ 122 coll „ f desz-
„ „ „ 123 coll „ f desz-
„ „ „ 124 coll „ f desz-
„ „ „ 125 coll „ f desz-
„ „ „ 126 coll „ f desz-
„ „ „ 127 coll „ f desz-
„ „ „ 128 coll „ f desz-
„ „ „ 129 coll „ f desz-
„ „ „ 130 coll „ f desz-
„ „ „ 131 coll „ f desz-
„ „ „ 132 coll „ f desz-
„ „ „ 133 coll „ f desz-
„ „ „ 134 coll „ f desz-
„ „ „ 135 coll „ f desz-
„ „ „ 136 coll „ f desz-
„ „ „ 137 coll „ f desz-
„ „ „ 138 coll „ f desz-
„ „ „ 139 coll „ f desz-
„ „ „ 140 coll „ f desz-
„ „ „ 141 coll „ f desz-
„ „ „ 142 coll „ f desz-
„ „ „ 143 coll „ f desz-
„ „ „ 144 coll „ f desz-
„ „ „ 145 coll „ f desz-
„ „ „ 146 coll „ f desz-
„ „ „ 147 coll „ f desz-
„ „ „ 148 coll „ f desz-
„ „ „ 149 coll „ f desz-
„ „ „ 150 coll „ f desz-
„ „ „ 151 coll „ f desz-
„ „ „ 152 coll „ f desz-
„ „ „ 153 coll „ f desz-
„ „ „ 154 coll „ f desz-
„ „ „ 155 coll „ f desz-
„ „ „ 156 coll „ f desz-
„ „ „ 157 coll „ f desz-
„ „ „ 158 coll „ f desz-
„ „ „ 159 coll „ f desz-
„ „ „ 160 coll „ f desz-
„ „ „ 161 coll „ f desz-
„ „ „ 162 coll „ f desz-
„ „ „ 163 coll „ f desz-
„ „ „ 164 coll „ f desz-
„ „ „ 165 coll „ f desz-
„ „ „ 166 coll „ f desz-
„ „ „ 167 coll „ f desz-
„ „ „ 168 coll „ f desz-
„ „ „ 169 coll „ f desz-
„ „ „ 170 coll „ f desz-
„ „ „ 171 coll „ f desz-
„ „ „ 172 coll „ f desz-
„ „ „ 173 coll „ f desz-
„ „ „ 174 coll „ f desz-
„ „ „ 175 coll „ f desz-
„ „ „ 176 coll „ f desz-
„ „ „ 177 coll „ f desz-
„ „ „ 178 coll „ f desz-
„ „ „ 179 coll „ f desz-
„ „ „ 180 coll „ f desz-
„ „ „ 181 coll „ f desz-
„ „ „ 182 coll „ f desz-
„ „ „ 183 coll „ f desz-
„ „ „ 184 coll „ f desz-
„ „ „ 185 coll „ f desz-
„ „ „ 186 coll „ f desz-
„ „ „ 187 coll „ f desz-
„ „ „ 188 coll „ f desz-
„ „ „ 189 coll „ f desz-
„ „ „ 190 coll „ f desz-
„ „ „ 191 coll „ f desz-
„ „ „ 192 coll „ f desz-
„ „ „ 193 coll „ f desz-
„ „ „ 194 coll „ f desz-
„ „ „ 195 coll „ f desz-
„ „ „ 196 coll „ f desz-
„ „ „ 197 coll „ f desz-
„ „ „ 198 coll „ f desz-
„ „ „ 199 coll „ f desz-
„ „ „ 200 coll „ f desz-
„ „ „ 201 coll „ f desz-
„ „ „ 202 coll „ f desz-
„ „ „ 203 coll „ f desz-
„ „ „ 204 coll „ f desz-
„ „ „ 205 coll „ f desz-
„ „ „ 206 coll „ f desz-
„ „ „ 207 coll „ f desz-
„ „ „ 208 coll „ f desz-
„ „ „ 209 coll „ f desz-
„ „ „ 210 coll „ f desz-
„ „ „ 211 coll „ f desz-
„ „ „ 212 coll „ f desz-
„ „ „ 213 coll „ f desz-
„ „ „ 214 coll „ f desz-
„ „ „ 215 coll „ f desz-
„ „ „ 216 coll „ f desz-
„ „ „ 217 coll „ f desz-
„ „ „ 218 coll „ f desz-
„ „ „ 219 coll „ f desz-
„ „ „ 220 coll „ f desz-
„ „ „ 221 coll „ f desz-
„ „ „ 222 coll „ f desz-
„ „ „ 223 coll „ f desz-
„ „ „ 224 coll „ f desz-
„ „ „ 225 coll „ f desz-
„ „ „ 226 coll „ f desz-
„ „ „ 227 coll „ f desz-
„ „ „ 228 coll „ f desz-
„ „ „ 229 coll „ f desz-
„ „ „ 230 coll „ f desz-
„ „ „ 231 coll „ f desz-
„ „ „ 232 coll „ f desz-
„ „ „ 233 coll „ f desz-
„ „ „ 234 coll „ f desz-
„ „ „ 235 coll „ f desz-
„ „ „ 236 coll „ f desz-
„ „ „ 237 coll „ f desz-
„ „ „ 238 coll „ f desz-
„ „ „ 239 coll „ f desz-
„ „ „ 240 coll „ f desz-
„ „ „ 241 coll „ f desz-
„ „ „ 242 coll „ f desz-
„ „ „ 243 coll „ f desz-
„ „ „ 244 coll „ f desz-
„ „ „ 245 coll „ f desz-
„ „ „ 246 coll „ f desz-
„ „ „ 247 coll „ f desz-
„ „ „ 248 coll „ f desz-
„ „ „ 249 coll „ f desz-
„ „ „ 250 coll „ f desz-
„ „ „ 251 coll „ f desz-
„ „ „ 252 coll „ f desz-
„ „ „ 253 coll „ f desz-
„ „ „ 254 coll „ f desz-
„ „ „ 255 coll „ f desz-
„ „ „ 256 coll „ f desz-
„ „ „ 257 coll „ f desz-
„ „ „ 258 coll „ f desz-
„ „ „ 259 coll „ f desz-
„ „ „ 260 coll „ f desz-
„ „ „ 261 coll „ f desz-
„ „ „ 262 coll „ f desz-
„ „ „ 263 coll „ f desz-
„ „ „ 264 coll „ f desz-
„ „ „ 265 coll „ f desz-
„ „ „ 266 coll „ f desz-
„ „ „ 267 coll „ f desz-
„ „ „ 268 coll „ f desz-
„ „ „ 269 coll „ f desz-
„ „ „ 270 coll „ f desz-
„ „ „ 271 coll „ f desz-
„ „ „ 272 coll „ f desz-
„ „ „ 273 coll „ f desz-
„ „ „ 274 coll „ f desz-
„ „ „ 275 coll „ f desz-
„ „ „ 276 coll „ f desz-
„ „ „ 277 coll „ f desz-
„ „ „ 278 coll „ f desz-
„ „ „ 279 coll „ f desz-
„ „ „ 280 coll „ f desz-
„ „ „ 281 coll „ f desz-
„ „ „ 282 coll „ f desz-
„ „ „ 283 coll „ f desz-
„ „ „ 284 coll „ f desz-
„ „ „ 285 coll „ f desz-
„ „ „ 286 coll „ f desz-
„ „ „ 287 coll „ f desz-
„ „ „ 288 coll „ f desz-
„ „ „ 289 coll „ f desz-
„ „ „ 290 coll „ f desz-
„ „ „ 291 coll „ f desz-
„ „ „ 292 coll „ f desz-
„ „ „ 293 coll „ f desz-
„ „ „ 294 coll „ f desz-
„ „ „ 295 coll „ f desz-
„ „ „ 296 coll „ f desz-
„ „ „ 297 coll „ f desz-
„ „ „ 298 coll „ f desz-
„ „ „ 299 coll „ f desz-
„ „ „ 300 coll „ f desz-
„ „ „ 301 coll „ f desz-
„ „ „ 302 coll „ f desz-
„ „ „ 303 coll „ f desz-
„ „ „ 304 coll „ f desz-
„ „ „ 305 coll „ f desz-
„ „ „ 306 coll „ f desz-
„ „ „ 307 coll „ f desz-
„ „ „ 308 coll „ f desz-
„ „ „ 309 coll „ f desz-
„ „ „ 310 coll „ f desz-
„ „ „ 311 coll „ f desz-
„ „ „ 312 coll „ f desz-
„ „ „ 313 coll „ f desz-
„ „ „ 314 coll „ f desz-
„ „ „ 315 coll „ f desz-
„ „ „ 316 coll „ f desz-
„ „ „ 317 coll „ f desz-
„ „ „ 318 coll „ f desz-
„ „ „ 319 coll „ f desz-
„ „ „ 320 coll „ f desz-
„ „ „ 321 coll „ f desz-
„ „ „ 322 coll „ f desz-
„ „ „ 323 coll „ f desz-
„ „ „ 324 coll „ f desz-
„ „ „ 325 coll „ f desz-
„ „ „ 326 coll „ f desz-
„ „ „ 327 coll „ f desz-
„ „ „ 328 coll „ f desz-
„ „ „ 329 coll „ f desz-
„ „ „ 330 coll „ f desz-
„ „ „ 331 coll „ f desz-
„ „ „ 332 coll „ f desz-
„ „ „ 333 coll „ f desz-
„ „ „ 334 coll „ f desz-
„ „ „ 335 coll „ f desz-
„ „ „ 336 coll „ f desz-
„ „ „ 337 coll „ f desz-
„ „ „ 338 coll „ f desz-
„ „ „ 339 coll „ f desz-
„ „ „ 340 coll „ f desz-
„ „ „ 341 coll „ f desz-
„ „ „ 342 coll „ f desz-
„ „ „ 343 coll „ f desz-
„ „ „ 344 coll „ f desz-
„ „ „ 345 coll „ f desz-
„ „ „ 346 coll „ f desz-
„ „ „ 347 coll „ f desz-
„ „ „ 348 coll „ f desz-
„ „ „ 349 coll „ f desz-
„ „ „ 350 coll „ f desz-
„ „ „ 351 coll „ f desz-
„ „ „ 352 coll „ f desz-
„ „ „ 353 coll „ f desz-
„ „ „ 354 coll „ f desz-
„ „ „ 355 coll „ f desz-
„ „ „ 356 coll „ f desz-
„ „ „ 357 coll „ f desz-
„ „ „ 358 coll „ f desz-
„ „ „ 359 coll „ f desz-
„ „ „ 360 coll „ f desz-
„ „ „ 361 coll „ f desz-
„ „ „ 362 coll „ f desz-
„ „ „ 363 coll „ f desz-
„ „ „ 364 coll „ f desz-
„ „ „ 365 coll „ f desz-
„ „ „ 366 coll „ f desz-
„ „ „ 367 coll „ f desz-
„ „ „ 368 coll „ f desz-
„ „ „ 369 coll „ f desz-
„ „ „ 370 coll „ f desz-
„ „ „ 371 coll „ f desz-
„ „ „ 372 coll „ f desz-
„ „ „ 373 coll „ f desz-
„ „ „ 374 coll „ f desz-
„ „ „ 375 coll „ f desz-
„ „ „ 376 coll „ f desz-
„ „ „ 377 coll „ f desz-
„ „ „ 378 coll „ f desz-
„ „ „ 379 coll „ f desz-
„ „ „ 380 coll „ f desz-
„ „ „ 381 coll „ f desz-
„ „ „ 382 coll „ f desz-
„ „ „ 383 coll „ f desz-
„ „ „ 384 coll „ f desz-
„ „ „ 385 coll „ f desz-
„ „ „ 386 coll „ f desz-
„ „ „ 387 coll „ f desz-
„ „ „ 388 coll „ f desz-
„ „ „ 389 coll „ f desz-
„ „ „ 390 coll „ f desz-
„ „ „ 391 coll „ f desz-
„ „ „ 392 coll „ f desz-
„ „ „ 393 coll „ f desz-
„ „ „ 394 coll „ f desz-
„ „ „ 395 coll „ f desz-
„ „ „ 396 coll „ f desz